

Bon vespre. Jo soc més de venir aquí els dilluns i estar a l'altra banda, però avui al final m'he animat a compartir amb tots vosaltres algunes reflexions personals com a mestra d'aquest curs, que ha estat especialment difícil.

PENSAMENTS D'UNA MESTRA

Fi de curs.

A l'escola, aquests dies els patis fan silenci, les aules es buiden... i el professorat ens reunim, buscant el temps tan necessari per reflexionar sobre el curs que acaba. Pensant què canviar, què millorar; analitzant i mirant enrere per poder anar endavant... Aquest ha estat un any complicat, en el qual l'escola i els docents hem tingut un protagonisme que no hem buscat i que hauríem preferit no tenir. L'1 d'octubre ha canviat molts escenaris, i l'escola n'és un. Potser, ingènuament, mai no hauríem imaginat que fer uns minuts de silenci per condemnar la violència o portar un llaç groc podrien ser motius de queixes o denúncies.

Ja fa 6 anys que un "ministro" deia que calia "españolitzar" els nens i nenes catalans. Nens que són nets d'avis que van ser, ells sí, adoctrinats en l'escola franquista, i avui, ves per on, molts d'ells són convençuts independentistes. Potser alguns, ara, són en aquesta plaça.

La situació política i social actual ha estat i és molt complicada, i en l'àmbit educatiu també. Hem vist mestres acusats, injuriats i atacats. Hem vist qüestionat el nostre model educatiu d'immersió lingüística, contrastadament exitós. Hem tingut actes aturats i nomenaments imposats, i en algun moment hem dubtat si l'escola seguia sent aquell espai lliure on es pot parlar de tot. Els casos dels professors de la Seu d'Urgell acusats de delictes d'odi, o dels de l'institut El Palau de Sant Andreu de la Barca, ens han colpejat a tots. S'han assenyalat mestres sense que hagin estat imputats. S'han negat informes i, en canvi, s'han enviat secretaris d'estat. En paral·lel, l'exministre d'Educació anunciava que investigava casos d'adoctrinament i assetjament en diverses escoles catalanes, tres de la seva llista al barri de Gràcia.

Se'ns acusa d'adoctrinar, quan els docents justament mirem de fer tot el contrari. Adoctrinar és l'antítesi del pensament crític, de la capacitat de promoure, tenir un judici propi. Formar persones en els valors d'una societat democràtica inclou comprendre l'entorn, discutir-lo, posar-lo en dubte, crear criteris personals. És clar el que es busca: crear fractura, com amb la famosa casella del castellà que volien imposar, però el nostre sistema educatiu ha de mantenir la cohesió social. No entrarem en una guerra de llengües ni d'idees, com voldrien. Cal que, com a escola, defensem els principis democràtics que possibiliten la vida en comú en un món divers.

Evidentment, l'odi fa por, però també fa molta por l'autocensura. Em refereixo al fet que acabem normalitzant que les classes i les relacions amb el nostre alumnat siguin escèptiques. “Com que em poden denunciar, com que em poden malinterpretar... no en parlo, no ho anomeno, canviem de tema. No faig res, i vaig ajudant a crear aquesta bombolla fictícia on viure, d'esquena al que passa al món. No dono eines de reflexió, no cerco espais per parlar de tot amb respecte...”

La situació és complexa a les aules, però el silenci no gestiona res: el conflicte latent és igualment conflicte. S'ha de poder parlar de tot amb posicions neutres i respectuoses per part de tothom, i aquí els mestres som clau per generar un bon clima de convivència, però necessitem suport i sentir que podem educar en pau.

De què s'havia de parlar a les aules el dia 2 d'octubre? De què parlaven els nens i nenes quan entraven per la porta? De què hauríem parlat el 18 d'agost, si hi hagués hagut classe? A l'escola catalana, per sort, des de fa temps i cada cop més, s'hi va a aprendre a aprendre. Els continguts són flexibles, vius i reals. Volem que l'alumnat tingui una mirada atenta al món que habita, que es qüestioni les coses, aprengui a formular-se preguntes i a respectar les dels companys. El paper de l'adult, del mestre, és fonamental, no per donar resposta però sí per gestionar el diàleg, per estar al costat ajudant a reflexionar i demanant argumentar les opinions. Hem de trobar temps i calma per fer aquesta tasca, no en podem prescindir. Tothom hi sortiria perdent.

Confiem que les coses es redrecin i que seguim estant actius i lluitant si no és així. Esperem que el nou conseller estigui, amb fets, a l'altura de les seves paraules quan ens transmet ànims per parlar de tot a les aules i ens trasllada el suport del departament.

Malgrat tot, aquest curs també hem tingut —i no seria just obviar-ho— moments importants d'acompanyament en què hem rebut escalf i gestos inoblidables. I penso tant en grans manifestacions i concentracions per mostrar que l'escola no està sola davant d'atacs, com en el tema de la llengua, o en les denúncies d'adoctrinament. També penso en moments impagables d'aquesta professió, quan, després de situacions tenses, un alumne, un exalumne o un familiar et llança una mirada a través de la qual saps interpretar un sincer reconeixement.

Voldria acabar recuperant un fragment d'un article de l'enyorat Carles Capdevila, on ens adreçava paraules d'agraïment als bons mestres artesans per la nostra il·lusió, paciència, esforç i sentit de l'humor, per innovar. En destacaria, especialment, aquest fragment:

“Gràcies per no desanimar-vos encara que en tingueu motius, sabent que la vostra missió és massa important per permetre-us el luxe d'abaixar la guàrdia”.

Esther Forés, mestra

Vila de Gràcia, 2.7.18